

Posudek oponenta závěrečné práce

Autor závěrečné práce: Anna Gotvaldová

Název práce: Užití umění x objekt

Vedoucí závěrečné práce: MgA. Jan Pfeiffer, Ph.D.

Oponent závěrečné práce: MgA. Lenka Tsikoliya

Obor: Výtvarná výchova se zaměřením na vzdělávání

Akademický rok: 2023 / 2024

Obsah a cíl práce

Práce se věnuje rozlišnosti mezi užitým uměním a uměleckým objektem. Autorka nabízí přehled vývoje užitého umění, se zaměřením na keramiku a světelný design, a některých formálně příbuzných druhů volného umění (např. ready-made, asambláž, umělecká instalace nebo site-specific). V praktické části autorka představuje sérii fotografií, ve kterých dekonstruuje, rozbíjí nebo naopak doplňuje vlastními keramickými objekty ikonickou lampu Štěpána Taberyho. Autorka popisuje proces své tvorby a spekuluje o okamžiku, kdy přestáváme vnímat lampu jako lampu, ale začínáme ji vnímat pouze jako uměleckou instalaci. Cílem práce je poukázat na nejasnost a rozmanitost hranice mezi užitým a volným uměním.

Struktura práce (členění kapitol, logická provázanost)

V teoretické části práce se autorka věnuje vývoji užitého umění v kontextu ruční nebo masové výroby a vývoji světelného designu. V této souvislosti autorka též zmiňuje díla volných umělců, kteří pracují se světlem. Ne zcela provázaná se zbytkem teoretické práce je následující kapitola. V ní se autorka věnuje smyslu umění a roli uměleckých objektů.

V praktické části autorka popisuje proces tvorby objektu a jeho instalace. Zároveň s tím autorka zmiňuje umělce a jejich práce, které ji ovlivnily, přičemž jde jak o díla z první poloviny dvacátého století, tak i o současné umění. Zmíněné práce Zdeňka Pešánka a Matyáše Chocholy jsou dobře zvolené. Na závěr se autorka věnuje otázce prezentace díla a vlivu kontextu na jeho interpretaci.

Věcné zpracování (teoretické a metodologické zakotvení, náročnost tématu, inovativnost, přínos práce, formulace závěrů)

Významný díl teoretické části bakalářské práce se věnuje vývoji užitého umění a jeho odlišení od umění volného. V této souvislosti se autorka věnuje přechodu od ruční práce k masové výrobě. Ačkoliv autorka správně vyvozuje, že pouze způsob výroby nemůže představovat hraniční čáru mezi volným a užitým uměním, jde o triviální závěr a práci by prospělo podrobnější zamyšlení nad rolí masovosti, využití strojů či automatizace výroby v kontextu umění. Teoretickým podkladem by mohla sloužit práce Waltera Benjamina Umělecké dílo ve věku své technické reprodukovatelnosti, či náhled do současného technologického kontextu, např. Beyond Digital: Design and Automation at the End of Modernity autora Maria Carpa. V kontextu modernistického a současného designu se autorka zabývá tématem vztahu formy a funkce. Kapitola by mohla být doplněna odkazem na publikaci Jana Michla Tak nám prý forma sleduje funkci, ve které sleduje funkcionalistickou filozofii designu a věnuje se otázce, jak funkcionalistická filozofie pronikla do chápání a vyučování designu a umění.

V souvislosti s tématem světelného designu se autorka neomezuje pouze na práci designerů jako Richard Kelly a Ingo Maurer nebo umělců, kteří vytvářeli světelné objekty (Pešánek, Chochola), ale uvádí i umělce Olafura Eliassona nebo Jamese Turrella, kteří pracovali se světlem v prostoru obecně. Takto široce pojatý kontext dělá zvolený problém méně přehledným, protože téma světla v prostoru je velmi obecné a zabývají se jím architekti a umělci od antiky po současnost.

Autorská část (kontext českého i světového umění, reflexe vlastní tvorby, dokumentace uměleckých děl)

Autorská část práce spočívá v dekonstrukci a doplňování lampy Štěpána Taberyho, a hledání okamžiku, kdy se užitný objekt stává uměleckým dílem. Koncepční rovina práce je jasná a srozumitelná. Autorčin popis představuje dobře zpracovanou reflexi uměleckého díla, procesu jeho tvorby a myšlenkových postupů autorky. Trochu problematická je představa, že hranici mezi designem a uměleckým objektem je možné určit formálními zásahy a nikoliv kontextem, například v souvislosti s ready-made objekty Marcela Duchampa ze začátku 20. století. Keramické díly, kterými autorka doplňuje lampu, mohou více navazovat na koncepční rovinu jejího záměru, ať už svým tvarem nebo způsobem výroby (otisk). V této souvislosti stojí za pozornost práce Gabriela Orozca, který promítá vlastní gesta a pohyby do své keramické tvorby.

Správnost citace a odkazů na literaturu

Správnost citace a odkazů na literaturu je z větší části vyhovující, nicméně by se autorka měla vyvarovat odkazům na webové stránky bez zmínění autora článku (str. 14). Doporučovala bych též nepoužívat příliš dlouhé citace či přepisy celých článků, pokud to není nezbytně nutné (str. 17).

Grafické, formální a jazykové zpracování

Po grafické a formální stránce je práce vyhovující. Práce obsahuje několik pravopisných chyb nebo překlepů. Je nezvyklé uvádět rok narození a případně smrti u každého umělce, designera nebo architekta zmíněného autorkou, i v případech kdy to nejsou nutně relevantní informace. V praktické části práce autorka píše o sobě ve třetí osobě, což není zcela odůvodněné.

Otázky k obhajobě

Významnou součástí práce je reflexe vlastní umělecké tvorby. Tvořila byste dílo jinak na základě této reflexe, kdybyste měla možnost?

Kde pro Vás osobně leží hranice mezi designem a uměleckým objektem v souvislosti s Vaším dílem?

Doporučení / nedoporučení k obhajobě

Práci doporučuji k obhajobě.

Datum: 12.05.2024 v Praze

Podpis: MgA. Lenka Tsikoliya